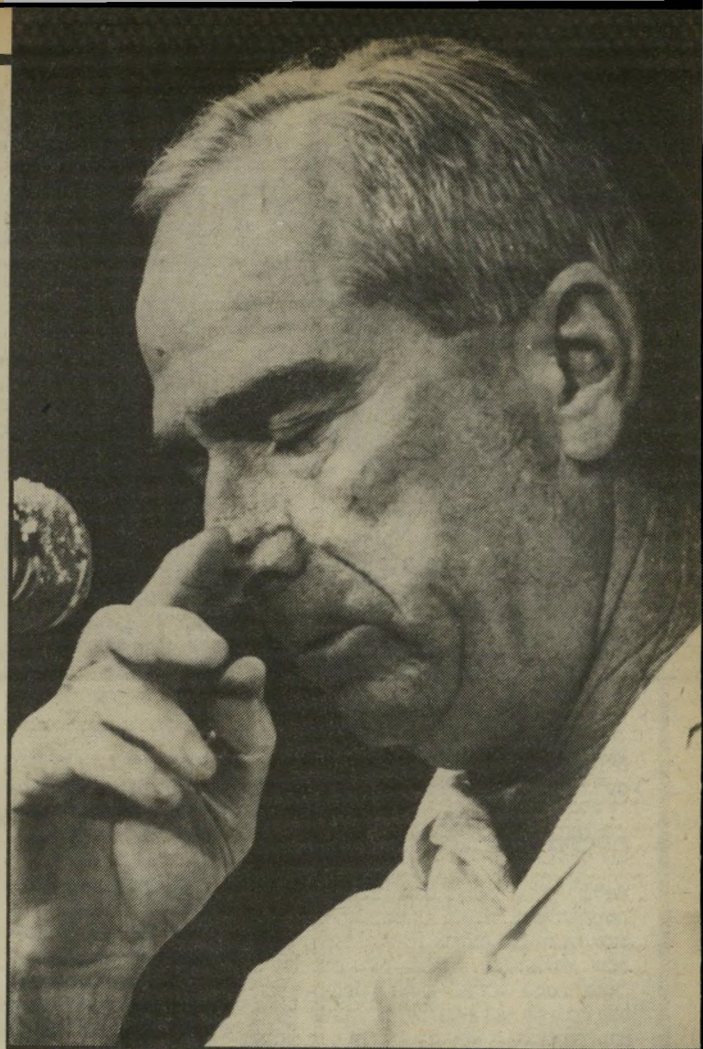

**רפאל איתן, מנהיג
התחייה (מימין)
השיח בפני השומר
הצעיר אישום
חמור: שזרק
מקיבוץ מרחביה
זוג של יהודיה
וערבי. אך מוחמד
ג'אסר (משמאל)
מספר: „הקיבוץ
ביקש ממני
להישאר רב!**

הזמן עבר ובקיבוץ מרחביה ראו שהרומן בין יהודית למוחמד אינו דבר חולף, אלא עניין רציני. החברים ניסו לדבר על ליבה ולהסביר לה שלא יהיה לה כל-יך קל לקשור את גורלה בגורלו של מוחמד. הם ניסו לשכנע אותה בכל מיני דרכים. „אבל אף פעם לא באלימות, אף פעם לא השתמשו בנימוקים גזעניים.“ סיפרה יהודית, „הכל נעשה בשקט ומתוך רצון כן לעזור לי ולמוחמד.“

גם בטייבה, אצל מי שפחת חאג'יחיא, לא ראו נחת מן הסיפור בין מוחמד ליהודית. „גם להם היתה התנגדות וגם הם ניסו לשדל ולדבר על ליבי שניפרד.“ אמר מוחמד.

אך לשני הצדדים לא עזרו נסיונות השיכנוע: הווג הצעיר היה נחוש בהחלטתו להישאר ביחד.

„הלכתי לכפר במודעות מלאה“

יהודית זוכרת בחיוך את הפעם הראשונה שבאה לכפר בטייבה, לפי גוש את המישפחה של מוחמד. „אחרי שנתיים של רומן, החלטנו לבוא לטייבה. זה היה כפסס, לא הודענו כלום להורים של מוחמד, פשוט כאנו בהפתעה. האמת היא שהמישפחה של

יחד עם חברי המשק. ב-1959 עבר מוחמד לגיבעתי-חביבה, סמינר של הקיבוץ הארצי, כדי לעבור קורס להדרכת נוער.

כשסיים את לימודיו התחיל להדריך את תנועת-הנוער-הערביי החלוצי, ששלחה קבוצות של נערים ערביים להכשרות ולמחנות-עבודה בקיבוצים של השומר-הצעיר.

כמיסגרת זו הגיע מוחמד ב-1960 לקיבוץ מרחביה, ביחד עם קבוצת נוער, למחנה-עבודה.

יהודית, בת קיבוץ מרחביה, היתה באותה התקופה בשנת שירות בקיבוץ אחר. שנת שירות היא מעין שנה שלישית (נוסף לשנתיים כצבא), שבני הקיבוצים נותנים כעזרה לקיבוצים צעירים.

„קיבלו אותי באופן טיבעי“

מוחמד סיים את מחנה הקיץ. אך נשאר במרחביה. „המיקצוע שלי“, אמר השכוע, „היה קשור במכונות חקלאיות. וזה היה דבר מאוד מבוקש

פול הרעיש את המדינה. מה אתם מדברים על גזענות — אמר לאנשי מפ"ם — כשקיבוץ מרחביה, מעוז קיבוצי השומר-הצעיר, קיבוצו של מאיר יערי, גירש מקירובו בת-משק שנישאה לבחור ערבי?

רפול הכתים לשווא את שמו של הקיבוץ הארצי בכלל, ואת שמו של קיבוץ מרחביה בפרט, ועכשיו שילכו ויזכירו שאין להם אחות.

רפול, מתוך איידיעה, חוסר-מחשבה וחוסר-אחריות, עירבב שני סיפורים שונים, שגיבורותיהם בנות קיבוץ שהתחתנו עם ערבים. האחת מקיבוץ מרחביה של השומר הצעיר, והשניה מקיבוץ גיבעת השלושה, אז קיבוץ של התנועה המאוחדת. קיבוץ מרחביה לא גירש את יהודית, בת-המשק ואת מוחמד. ההיפך הוא הנכון — קיבוץ מרחביה הציע לווג להישאר בקיבוץ ולהיות חברים מן השורה, אך הם עצמם סיכרו והעדיפו לעבור לגור בטייבה כמשולש, כפרו של מוחמד, שם הם חיים כאושר עד היום הזה.

מוחמד „ג'אסר חאג' יחיא ויהודית

ובערביה. ספר מרחביה, סדרת סיפרי הפלמ"ח וסיפרי השומר הצעיר, בצד ספרים עבים בשפה הערבית ומילון עבריי-ערבי (ולהיפך).

המירפסת הפונה מערבה גדושה בעציצים מטופחים, וכך גם חררי הכית. בין החרדים מתרועעצים תוללים ככל מיני צבעים (דבר לא אופייני לבתים ערביים). כבית מרבדים שתי שפות עם הילדים — יהודית מדברת איתם עברית ומוחמד מרבר איתם לפעמים גם בערבית. הוא זה שעוזר להם להכין את השעורים, מכיוון שהידע של יהודית בשפה הערבית הוא בסיסי בלבד. היא אינה קוראה וכותבת ערבית.

חגים כפולים

לארבעת הילדים שמות המתאימים לשתי השפות — עומר (18), אמירה (13.5) והתאומות מאי (שבוערבי קוראים לה מאיה) ורליה (שפירושו בערבית — עץ הגפן), שתיהן בנות 11 וחצי.

למרות שזה מאוד לא מקובל. ככפר קיבלו את זה. הם חברים של מוחמד קיבלו אותי נהדר.“

כשהכינו בקיבוץ מרחביה שהיח סים בין בני הווג הם רציניים, הציעו להם להישאר בקיבוץ ולחיות בו כחברים לכל דבר. אך מוחמד דחה את הרעיון על הסף. הוא, כבן זכר יחיד להוריו, לא רצה להשאיר אותם לבד בכפר.

מכיוון שמקום המגורים נקבע מראש עליידי מוחמד, ולא ניתן היה להתווכח עליו, נפלה ההחלטה על יהודית. „ירעתי שלי יהיה יותר קל להתאים את עצמי לחיים החדשים, מאשר יהיה למוחמד לחיות בקיבוץ. אני כטוחה שאילו היינו נשארים בקיבוץ, הוא היה נתקל בכל מיני מצבים והערות לא נעימות. היחס אליו היה אומנם מצויין במרחביה, אבל

סליחה, טעות בזוג!

יהודית עוברת כעקרת-בית, ממשלת מה שנקרא כפיה „בישול מעורב.“ הם גם חוגגים את החגים של שתי הדתות. „לנו יש מזל“, אומר מוחמד, „יש לנו חגים כפולים, וכינוי. כפורים הם אוכלים אוזניה-המון, בחנוכה מרליקים נרות ואוכלים סופגניות, וברמאדאן הילדים צמים מכיוון שכל חבריהם מבית-הספר צמים ומקיימים את מיצוות הרמאדאן. יהודית אינה מצטערת שעשתה את הצעד הגורלי ובאה לגור בטייבה: „בוודאי שחשבתי על כל ההיבטים כשבאתי לגור כאן. ירעתי בדיוק לאן אני הולכת ומה אני עושה. ישנם הרבה זוגות מעורבים שעושים פשרה והולכים לגור בעיר מעורבת, בחורות מן הקיבוץ שהתחתנו עם בחורים ערביים ועברו לגור בעיר. אני חושבת שזו טעות, מכיוון שאז הם בורדים

למרות שזה מאוד לא מקובל. ככפר קיבלו את זה. הם חברים של מוחמד קיבלו אותי נהדר.“

כשהכינו בקיבוץ מרחביה שהיח סים בין בני הווג הם רציניים, הציעו להם להישאר בקיבוץ ולחיות בו כחברים לכל דבר. אך מוחמד דחה את הרעיון על הסף. הוא, כבן זכר יחיד להוריו, לא רצה להשאיר אותם לבד בכפר.

מכיוון שמקום המגורים נקבע מראש עליידי מוחמד, ולא ניתן היה להתווכח עליו, נפלה ההחלטה על יהודית. „ירעתי שלי יהיה יותר קל להתאים את עצמי לחיים החדשים, מאשר יהיה למוחמד לחיות בקיבוץ. אני כטוחה שאילו היינו נשארים בקיבוץ, הוא היה נתקל בכל מיני מצבים והערות לא נעימות. היחס אליו היה אומנם מצויין במרחביה, אבל

בקיבוצים, כך שבכל קיבוץ שבו הייתי עם קבוצת נוער, ביקשו אחרי-כך שאשאר, עד למחזור הבא. כדי לעבוד בקיבוץ, כך היה גם במרחביה.“

לקראת סוף תקופת שהייתי בקיבוץ, חזרה יהודית למשק ואו שונו חייה מן הקצה אל הקצה: השניים התאהבו והחלו מנהלים יחסים רומנטיים.

כעבור כמה חודשים עבר מוחמד לקיבוץ הבא, משם עבר לעבוד כנהגו של שימחה פלפן, מי שהיה אז האחראי במפ"ם על המחלקה הערבית.

במשך כל אותה תקופה המשיכו יהודית ומוחמד להתראות. מוחמד היה בא לעיתים קרובות לבקר את יהודית במרחביה. כשמוחמד היה בא, הוא היה בא אליי והיה גר אצלי. סיפרה יהודית, „החברה מהגיל שלי קיבלו אותו באופן טבעי לגמרי.“

אשתו (שסירבה בתוקף להצטלם) לא שמעו כלל את דבריו של רפול בטלוויזיה במוציא-השבת. הם ישבו באותה השעה כחצר ביתם שבטייבה. הן גם לא שמעו למחרת את תגובתו של אריה גולן, מזכיר קיבוץ מרחביה, שהכריז ברדיו את דבריו של רפול.

רק כשהגיע מוחמד למקום עבודתו כמושב בית-יצחק, נודע לו שהפך נושא מדובר בחדשות.

מוחמד (46), גבר נאה במיוחד, בעל זוג עיניים כחולות, גדולות ומחייכות, הצטרף בתחילת שנות ה-50 לתנועת הנוער של מפ"ם. כמיסגרת זו הגיע בחברת-נוער להכשרה מיקצועית בקיבוץ עין-היהימפרץ. שם סיים את לימודיו התיכוניים במקביל לעבודתו במשק.

כשסיים את תקופת ההכשרה, נשאר מוחמד בקיבוץ עין-היהימפרץ ועבר שם